

El ball com a expressió vital

Prescindint d'allò que com a definició poguem trobar al diccionari, tal vegada es podria dir del ball i concretament del popular, d'aquell que brolla de la mateixa entranya de l'home, que és la manifestació externa d'un sentiment interior que surt fora d'ell i es projecta amb un conjunt de moviments, més o menys rítmics, més o menys harmònics, adés suaus i pausats, adés més vius i àdhuc violents d'acord a la premeditada o inconscient força interior que el provoca. Moviments, pasos, salts i giravolts, seguint un ordre i unes normes prèviament fixades, o, contràriament, amb un desordre fruit de la improvisació o d'unes reaccions incontrolades.

Tot això en uns orígens, i sempre d'acord amb les mentalitats pròpies d'època i de país. Que no és mai el mateix en l'home primitiu, adorador del sol, de la terra o del foc que, posem per cas, en les antigues vestals, guardadores d'aquest mateix foc.

I tot això ho trobem ben clarament al llarg de la història de la humanitat, amb molts i diversos exemples i fins i tot amb intencionalitat ben diversa segons les circumstàncies. Així, llegim a la Bíblia com el rei-profeta David, ballava i cantava les lloances a Jehovà davant la seva Arca de l'Aliança. Contràriament, Judith dansava davant l'enemic Holofernes a fi d'aconseguir l'alliberament per al seu poble. També ho feia Salomé davant Herodes per a obtenir el cap de Joan el baptista.

I ballen i canten els pobles, arreu del món. Danses guerreres, danses de cerimònia, danses de joia. Unes, per a prendre coratge davant l'enemic de la tribu, altres per a recordar una victòria, altres de commemoració. I es celebra la fi de l'hivern i l'arribada de la primavera, i es festeja la collita del blat —«els suats segadors festejaven la pròdiga Ceres, saltant i ballant»— i es dan-

sa pel primer raig de vi. I es balla en les festes del poble, en les seves festes majors i en els seus aplecs, i es balla, com David, davant Déu o els sants, i es balla davant el Carnestoltes. I encara avui, en pobles de costums primitius, els bruixots de la tribu fan les seves danses rituals per a obtenir bona cacera o el guariment d'un malalt o per apartar els mals esperits.

En aquest context, recordem com, en segles passats i segons llegendes populars, les bruixes i bruixots de pobles i comarques properes es reunien en determinats dies o nits per a celebrar els seus aquellarres o balls, per a invocar Satanàs i produir damunt de persones, bèsties i collites les seves malvestats. Això seran llegendes, però resulta, almenys, curiós de comprovar com aquests actes anaven sempre precedits d'alguna mena de ball.

Però deixem el ball com a element de bruixeria i adonem-nos com, contràriament, el ball, l'autèntic ball popular, el que forma part de les arrels i de les tradicions dels pobles, constitueix un element d'unió i de convivència. Al nostre país, i també al nostre poble, en tenim diversitat de manifestacions. Des de la sardana, la nostra dansa nacional, passant pels ballets típics de cada població o comarca, o el també arrelat ball de bastons i fins arribar al ball típic del nostre Vallès, el Ball de Gitanes, fixem-nos que tots ells són una mostra d'un sentiment d'unió i d'un esperit comunitari. Donar-se les mans, moure's a l'uníson, seguir unes normes, al compàs d'una música, sempre la mateixa, signe de perdurança i —valgui la redundància— sempre la de sempre, tot això dóna una sensació de unitat de voler, de comunicació, d'amistat i de vida.

Evidentment, també hi ha l'altre tipus de ball, el de les parelles, cadascuna per ella, i darrerament el ball que podríem dir-ne individual

en el que cada ballador va al seu aire. Però aquests fan de mal encabir en el concepte de ball popular. L'autèntic, però, serà sempre aquell que comporta un sentit d'unió i, per tant, de vitalitat.

Feliços els pobles que ho saben entendre i més feliços encara els qui ho practiquen. Que ningú gosi mai de dir que això és producte d'un temps i d'una mentalitat caducs i avui ja superats i passats de moda. No això, sinó que cal veure-hi el cultiu entranyable d'uns costums i d'unes tradicions que hem heretat dels nostres passats, que formen part

viva, integrant, del nostre patrimoni històric i cultural, com ho és la llengua, i que tenim la obligació, com a poble, de mantenir i enaltir com un tret més de la nostra identitat.

I, finalment, cal dir ben alt i manifestar la nostra joia i la íntima satisfacció que ens causa el fet que, un altre any, el nostre poble es mantingui fidel als vells costums que tant l'honoren. I donar el nostre suport i el nostre agraïment a tots aquells que ho fan possible.

I que per molts anys!

Joan Piñot

Vers el 1909